

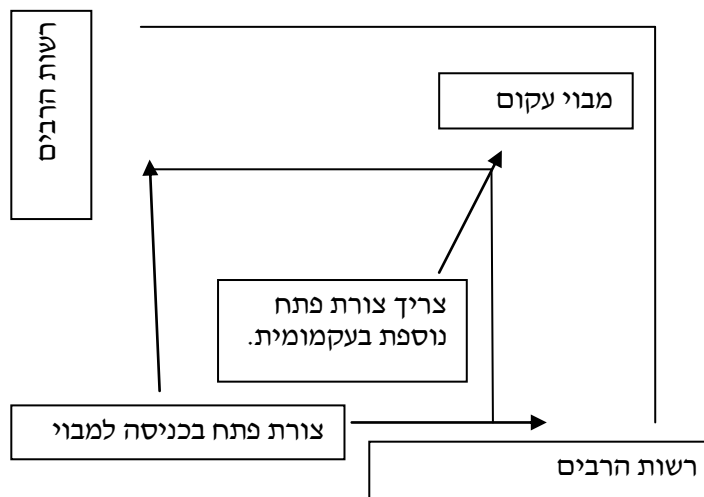
חמדת הדף היומי

מבוי עקום

הרב עקיבא כהנא

על מנת לבצע את עירובי החצרות בעיר, מקיפים את כל העיר בצורות הפתח, וכן יש היכר בקצה המבוי.

אחת הבעיות הגדולות בעירובין בזמן הזה, היא הבעיה של 'מבוי עקום' (ראה בציור), בסוגיא בעירובין (ו' ע"א) מובאת מחלוקת בין רב לשמואל אם צריך להציב צורת הפתח, גם בתוך רחובות בעיר אם יש להם שני פתחים לתוך רשות הרבים, מכיון שהם נחשבים כפתוחים גם לצד השני של עצמם, לכן צריך להציב באמצעם צורת הפתח, וכתבה הגמרא שהלכה כרב שצריך צורת הפתח, וכן נפסק בשו"ע (שסד, ג).

לכן עולה השאלה, איך בימינו מתקנים עירוב בערים, ולא מצריכים צורת הפתח לכל עקמומיות שיש ברחובות? נביא כמה תשובות באחרונים:

א. ט"ז (ב) מביא את המשאת בנימין (נב) שמביא את הסבר המהר"י וייל, שרק באופן שיש ס' ריבוא שעוברים שם, אז צריך תיקון זה של צורת הפתח, אבל בימינו שאין ס' ריבוא אין רה"ר דאורייתא ולא צריך שיהיה תיקון לכל רחוב. אמנם מסיק שבאמת אין להקל, והמנהג להקל, נבע מכך, שעיר שיש לה חומה ודלתות, איננה צריכה צורת הפתח. ו ה"ט"ז פוסק להלכה שיש לסמוך על הפוסקים שאם אין ס' ריבוא אין זה רה"ר בדאורייתא. אמנם דוחה את זה כיון שאין זה עוזר כי הרי מבוי עקום דינו כמפולש, ובמבוי מפולש הדין הוא שאין הבדל בין כרמלית לרה"ר בזה, וצריך תיקון של צורת הפתח.

ב. ביאור הלכה (שם ד"ה כאילו) הביא ששיטת רשב"א ור"י שאין צריך כלל צורת פתח נוספת בתוך המבוי, אלא כמו כל מבוי, וניתן לסמוך על שיטה זו בשעת הדחק. ורעק"א (תשובה לג) הביא עוד ראשונים רבים שכך סוברים.

ג. מהרי"ט (א, צד) כתב שכל מה שצריך צורת הפתח בעקמומית של מבוי עקום, זה רק באופן שרוצה לערב רק את אותו המבוי, אבל אם מערב את כל העיר, אינו צריך צורת הפתח במבוי עקום. ומנחת שלמה (ב, לט) מבאר שכיון שמתקנים את כל העיר לכן כאילו כל העיר

מוקפת בחומה, ולא צריך תיקון אחר. **אמנם כותב** שנראה שלא הסתמכו על המהרי"ט מכיון שלא הביאו את דבריו בשום אחרון.

ד. **החזון איש (סה, ס"ק יז ונב) אומר** שבימינו אין דין מבוי למבואות מכיון שאין הם עומדים בתנאים שכתובים בגמרא שצריכים להיות חצירות פתוחים לתוכם, ומכיון שאין להם דין מבוי אלא חצר, לכן אין צריך צורת הפתח בעקמומיות של המבואות, כי הדין שצריך צורת הפתח בעקמומיות הוא מבוי עקום, ולא בחצר עקומה.